

Lärarnas tillsyn vid skolmåltiderna — ett diktat

För att skapa klarhet rörande lärarnas tillsynsskyldighet vid skolmåltiden har ecklesiastikministern i årets statsverksproposition tagit upp frågan och framlagt sin principiella syn på densamma. Enligt statsrådets uppfattning skulle det åligga lärarpersonalen att utöva denna tillsyn, och han stöder sig härvid på ett tidigare riksdagsuttalande i saken. Riksdagen förklarade nämligen år 1946 i samband med en proposition angående den allmänna löneregleringen, att den i samband med ställningstagandet till den nya lönenivån även tagit i övervägande vissa spörsmål om de prestationer, för vilka lönerna skulle anses utgöra vederlag. Det hade därvid närmast varit fråga om socialpedagogiska åtgärder, som skulle komma att åvila exempelvis lärarpersonal i samband med barnbispisnig. Riksdagen förklarade sig i denna fråga förutsätta, att dylika arbetsuppgifter icke skulle förenas med särskild gottgörelse eller särskilt lönetillägg. Det är detta uttalande, som ecklesiastikministern nu känt sig bunden av.

Statsutskottet, som handlagt ärendet, har icke ansett sig kunna frångå den principiella ståndpunkt, som riksdagen tidigare intagit. Utskottet anser för sin del, att det inte finns någon tvekan om innebörden av riksdagens beslut, en formulering som synes egendomlig i betraktande av att det just varit riksdagens uttalande 1946, som kommit så mycken osäkerhet åstad. Det kan ju nämnas, att bl. a. skolöverstyrelsen och framstående rättsexpertis haft en helt annan mening än den statsrådet och statsutskottet givit uttryck åt.

Från lärarhåll har emellertid inte bestritts, att Kungl. Maj:t och riksdag är i sin fulla rätt att fatta de beslut de så önskar. Däremot har vi ansett det självklart, att innan ändringar sker i tjänstgörings- och avlöningsvillkor, bör dessa

föregås av överläggningar eller kontakter med lärarorganisationerna. Som bekant har organisationerna försökt få överläggningar till stånd med departementet men utan åsyftat resultat. Vid behandlingen av detta ärende, som berör över 40 000 lärare i såväl folkskolor som högre skolor, har statsmakterna genom sitt handlingsätt åsidosatt en i vårt samhälle allmänt erkänd praxis vid handläggningen av frågor av denna art. Man skulle inte ha förlorat på om man låtit lärarsidan komma till tals för att framföra sina rent praktiska synpunkter på problemet. Överhuvudtaget undrar man, om inte hela denna fråga skulle ha kunnat handläggas med större smidighet från statsmakternas sida.

Riksdagen förklarar visserligen, att förhandlingar med lärarorganisationerna bör äga rum i vissa praktiska frågor. Sålunda anser riksdagen, att frågan om ersättnings storlek bör diskuteras mellan parterna. Vidare bör vissa organisationsproblem rörande den närmare fördelningen av lärare i samma skola bli föremål för fortsatt undersökning. Vidare synes det motiverat med en översyn beträffande tillsynsskyldighetens närmare utformning liksom hur skyldigheten lämpligen bör uttagas med beaktande av bl. a. lärarnas behöriga intresse av viss avkoppling under skoldagens arbete. För lärarorganisationerna betyder emellertid detta, att man får komma till förhandlingsbordet med förbundna händer. Tjänsteåliggandet finns spikat och ligger där i bakgrunden, och även principen om att ersättning inte skall utgå är i sina huvuddrag fastslagen.

Från lärarhåll har hela tiden hävdats, att den fria överenskommelsens väg inte skulle lett till någon skada för skolmåltidernas framtid. Lärarkåren skulle fullt lojalt medverkat vid genomförandet av denna reform på ett sådant sätt att verksamheten som hittills skulle kunnat fort-

Till riksdagens ledamöter

Lärarnas tillsyn vid skolmåltid

Statsutskottet har genom sitt utlåtande i rubr. fråga velat fastslå, att tillsyn vid skolmåltid i princip utgör ett tjänsteåliggande för lärare, samtidigt som utskottet framhåller, att någon tvekan om innebörden av 1946 års riksdagsbeslut icke torde förefinnas. Man har icke lämnat möjligheten öppen till en frivillig överenskommelse, vilket enligt vår mening bort och kunnat ske.

Statsutskottets ståndpunktstagande innebär — med åsidosättande av en i vårt samhälle numera klart utbildad och allmänt erkänd praxis vid behandlingen av frågor rörande statstjänstemännens villkor — att en stor tjänstemannagrupp, omfattande över 40 000 lärare vid såväl folkskolor som högre skolor, anses kunna på oförändrade villkor åläggas utökade tjänsteåligganden.

Lärarkåren, som alltsedan skolmåltidernas införande frivilligt och lojalt medverkat vid genomförandet av denna viktiga sociala reform, har inte kunnat undgå att efter den behandling kåren utsatts för känna sig upprörd och kränkt, en reaktion som också fullt förståeligt de enskilda lärarna spontant givit uttryck åt.

Den extraordinära situation som här uppkommit torde sakna motstycke under senare år vid behandling av de statsavlönade tjänstemännens anställningsvillkor. Det måste anses stå i skarp kontrast mot numera erkänd förhandlingspraxis på detta område att genom dekret pålägga arbetstagarna utökade tjänsteåligganden och härigenom åsidosätta tjänstemännens rättmätiga krav på att få förhandla om sina arbetsvillkor, innan dessa fastställs.

Då förhandlingsvägen icke någon gång prövats i denna principiellt viktiga fråga och då tillvägagångssättet på tjänstemannahåll verkat både stötande och oroande, har organisationerna inför behandlingen i riksdagen genom denna skrivelse velat framlägga sin principiella och allvarliga syn på frågan.

Stockholm den 3 maj 1954.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)

Valter Åman

Sveriges Folkskolläraryrkeförbund

Filip Berglin
ordförande

Sveriges Småskolläraryrkeförbund

Edit Rydelius
ordförande

Sveriges Folkskolläraryrkeförbund

Hanna Wanngård
ordförande

Svenska Fackläraryrkeförbundet

Ruth Åger
ordförande

gå obehindrat. Det svenska skolväsendet genomlever nu en brytningstid, men för att vi ska kunna nå vårt åsyftade mål

och ett gott resultat är det nödvändigt med ett förtroendefullt samarbete mellan stat, myndigheter och lärarkår.